

Иступање председавајућег ОЕБС-у, првог потпредседника Владе и министра спољних послова Републике Србије Ивице Дачића, на специјалном састанку Сталног савета ОЕБС који је одржан данас у Бечу.

„Екселенције,
Даме и господа,

Изузетно ми је задовољство да се обратим Сталном савету, по први пут у својству председавајућег ОЕБС, и да изложим преглед приоритета председавања Србије. Са интересовањем очекујем ваше реакције у вези са изазовима који нам свима предстоје у 2015. години. Користим ову прилику да се захвалим швајцарском министру Буркхалтеру и његовом председавајућем тиму на одличној сарадњи и значајном доприносу нашем будућем раду. Такође желим срдачну добродошлицу Немачкој као новом члану Тројке ОЕБС.

Имајући у виду да ове године обележавамо четрдесетогодишњицу усвајања Завршног акта из Хелсинкија, желео бих на почетку да се подсетимо на успех који су наши претходници направили вољом и умећем. Они не само да су успели да израде документ који пружа смернице о нормама и принципима на које смо се ми као државе учеснице обавезали, већ су обезбедили и континуитет праћења поштовања преузетих обавеза у доброј вери и оставили нам непроцењиво наслеђе у речи и делу. Дозволите ми да искористим ову прилику и да се подсетимо различитих одредби из Хелсиншког завршног акта који говоре о солидарности, заједничком циљу, превазилажењу конфронтација и неповерења, развоју разумевања и јачању поверења, сарадњи у интересу човечанства и добробити свих људи.

Ове речи одзвањају и данас на исти начин као и пре четрдесет година и на адекватан начин илуструју суштину њиховог подухвата у то време. Иако се много тога у међувремену променило, наша одговорност да доследно делујемо у одбрани самих норми и принципа овог документа је утолико значајнија. Принципи који доминирају у том наслеђу су дијалог и компромис, мирно решавање спорова, јачање поверења, солидарност, одговорност и сарадња. То ће бити главне премисе нашег председавања којима ћемо се руководити у

решавању актуелних изазова са којима смо суочени. Из тог разлога предлажем да се вратимо коренима КЕБС/ОЕБС како бисмо подигли свест о заједничкој одговорности за мир и безбедност у Европи. Ако би требало преточити ово у мото, то би значило „Поновно јачање вере и поверења у циљу стварања позитивне агенде за будућност“.

Председавање Србије ОЕБС-у долази у веома тешком тренутку. Страшни напад пре два дана у источној Украјини, у којем је неколико људи убијено и рањено, је још један доказ ове тврдње. Снажно сам осудио овај напад и изразио моје најдубље саучешће породицама жртава. Позвао сам све стране да одмах обуставе употребу силе и покажу уздржаност. И сада их поново позивам да то ураде и подвлачим неопходност пуног поштовања примирја.

Очигледно, ситуација у и око Украјине и даље представља озбиљну претњу стабилности региона, као и европској и глобалној безбедности. Водећи приоритет у нашем реду биће да подржимо све напоре који би водили ка мировном процесу. Намеравамо да заједно са Тројком радимо са главним актерима на изналажењу мирољубивог решења ове кризе, путем дијалога. Без искреног дијалога међу главним актерима, као и међу државама учесница, биће изузетно тешко доћи до решења кризе. Стога је од суштинског значаја да се уложе максимални напори у циљу постизања одрживог прекида ватре и потпуног обустављања непријатељства. Примена докумената из Минска је кључна за постизање напретка. Специјална посматрачка мисија ОЕБС има мандат и способност да помогне у пуном спровођењу одредби ова два инструмента и показала се драгоценом и јединственом у погледу међународног реаговања на кризу. Чврсто подржавам напоре шефа Посматрачке мисије амбасадора Апакана и Специјалног представника амбасадорке Таљивини уз очекивање да ће Трилатерална контакт група својим радом значајно допринети јачању договора потписаних у Минску и унапређењу мировног процеса.

Непосредно уочи преузимања председавања имао сам састанке са колегама из Руске Федерације и Украјине, као и са неким колегама из земаља ЕУ, и сви су они поновили спремност да сарађују на мирном решавању кризе у Украјини. Бројни саговорници указали су на одличне односе Србије са свим кључним актерима као потенцијалну предност. Могу да вас уверим да је Србија спремна да делује као поштен посредник у овом процесу и да на непристрасан и транспарентан начин користи предности које ОЕБС нуди као организација. Међутим, наша је заједничка одговорност, посебно кључних актера у процесу, да се ангажујемо на стварању окружења неопходног за дијалог и компромис. Такође желим да додам да се компромис не може постићи на рачун норми и принципа ОЕБС којима смо сви ми привржени, и око тога сам био јасан.

Даме и господо,

На основу ових основних начела на којима је утемељен ОЕБС, високо на дневном реду ћемо ставити и решавање замрзнутих конфликта путем договорених формата. Верујем да има простора да се покуша да се превазиђе „статус кво“ у погледу замрзнутих конфликта на простору ОЕБС и у том правцу треба да појачамо наше напоре. Не треба наглашавати да треба наставити са одржавањем контаката на високом нивоу као и са редовним и неометаним одржавањем састанака формата. Истовремено, имајући у виду

постојеће околности, сматрамо да би неки мали, али конкретни кораци могли да унапреде поверење међу странама, чиме би се отворио пут ка хватању у коштац са суштинским проблемима. На крају, када се све узме у обзир, кључ за унапређивање мировних процеса који се тичу нерешених конфликта на простору ОЕБС лежи пре свега на странама. Са наше стране, морамо да обећамо нашу колективну подршку њиховом мирном решавању улагањем додатних напора како би генерисала неопходна политичка воља.

Ова година ће бити важна у смислу обезбеђивања да се најновија искуства ОЕБС преточе у ефикасније механизме и активности који би могли да нам помогну у оживљавању наших напора у решавању замрзнутих конфликта и спречавању поновног настајања криза. Ови механизми ОЕБС треба да се употребе у циљу решавања горућих питања људске безбедности, без обзира на размимоилажење у ставовима. Желим поново да нагласим значај и корист коришћења присуства и мисија ОЕБС на терену, као и значај ОЕБС као највеће регионалне организације у складу са Главом VIII Повеље УН.

Даме и господо,

Приликом подношења кандидатуре Србије за председавање ОЕБС, сматрали смо да би председавање земље са западног Балкана пружио додатну вредност раду наше организације, посебно у смислу преношења поука стечених на основу нашег искуства на шири регион ОЕБС. ОЕБС је свакако играо важну улогу у процесима пост-конфликтне транзиције, нарочито у пружању подршке широком спектру реформи на целом западном Балкану. Иако сваки регион на простору ОЕБС има своју специфичност, потреба за дијалогом и помирењем је све израженија у тренутним изазовним геополитичким околностима. Наше сопствено искуство показује да, упркос многим препрекама, позитивна агенда може да се направи прекомпоновањем постојећег контекста на прагматичан начин, усмерен на постизање резултата. Верујем да наше председавање може и да пружи додатни подстицај овој позитивној агенди јачањем регионалне сарадње и унапређењем процеса помирења.

Недавно преношење власништва споразума о подрегионалној контроли наоружања, у складу са чланом IV Дејтонског споразума, представља још један пример напретка који је регион био у стању да направи у области изградње поверења и војне транспарентности у пост конфликтном амбијенту. Ова успешна прича нас подсећа да увек има простора за побољшање наших војно-политичких инструмената, укључујући Бечки документ, и неопходност њихове пуне имплементације и модернизације. Намеравамо да наставимо дијалог о контроли наоружања и надамо се да ће разговори ове године помоћи стварању амбијента повољног за постизање напретка у оквиру европске безбедносне архитектуре. Тесно ћемо сарађивати са колегама из Монголије, Црне Горе и Норвешке у унапређењу нашег рада у Форуму за безбедносну сарадњу и у припреми Годишње прегледне конференције о безбедности.

Даме и господо,

Недавни догађаји су, нажалост, још једном истакли да међународна заједница треба да остане будна пред постојећим и новим терористичким претњама. Желим да још једном

упутим своје најдубље саучешће породицама жртава прошлонедељног напада у Паризу и француском народу. Овај ужасан акт насиља истакао је нека веома важна питања и све веће претње нашим друштвима. Потребно је заштитити слободу изражавања и новинаре од све већих изазова којима су изложени. Морамо бити недвосмислени у нашој осуди свих облика тероризма, а истовремено обезбедити да наша друштва остану уједињена против покушаја да се створе поделе на верској основи. Све наше владе су дужне да предузму неопходне мере не само у погледу борбе против тероризма и пружања безбедности нашим грађанима, већ и у погледу неговања толеранције и недискриминације у нашим друштвима. Својим свеобухватним приступом ОЕБС има важну улогу на оба ова фронта. Ове године посветићемо посебну пажњу феномену страних терористичких бораца, као и насилном екстремизму и радикализацији који доводе до тероризма, посебно радикализацији младих.

Ценимо одличан рад које су наше швајцарске колеге обавиле прошле године у све три димензије и током нашег председавања наставићемо да радимо на основу нашег Заједничког плана рада са посебним освртом на поједине теме од интереса. Осим питања која се односе на борбу против тероризма, активности из области прве димензије ће бити фокусиране на актуелне претње сајбер - безбедности, узајамни утицај између организованог криминала и борбе против трговине људима и илегалних миграција, као и питања управљања и реформе сектора безбедности.

Друга димензија ће се бавити питањима која су мотивисана нашим националним приоритетима као што су борба против корупције, управљање водама и смањење ризика од катастрофа и приправност.

Настојаћемо да даље унапређујемо и јачамо спровођење свих обавеза у области људске димензије ОЕБС путем јачања националних институција за заштиту људских права. Акценат ће бити на владавини права, слободи изражавања и слободи медија, укључујући безбедност новинара, слободу окупљања и удруживања, заштиту права припадника националних мањина и промовисање толеранције и недискриминације.

Даме и господо,

Многе од ових тема изискују мултидимензионални приступ, уз укључивање омладинске и родне перспективе, што представља још један квалитет ОЕБС, посебно када се ради о активностима од непосредног значаја за грађане. Поред тога, имам задовољство да најавим да ћемо ми први именовати специјалне представнике за омладину. Свесни важности неговања већег учешћа омладине у политичком животу и процесу одлучивања, донели смо одлуку да наставимо са иновативном праксом наших швајцарских колега, која је иницирана у Базелу, и да им пружимо прилику да учествују на Сталном савету. Данас смо још једном чули од наших представника Младих ставове о питањима безбедности у Европи и улози младих.

Идеја о инклузивности не може да буде потпуна ако не поменемо учешће цивилног друштва у нашим активностима и комплементарну улогу коју оно има у унапређењу политика држава чланица као и у заштити људских права.

Даме и господо,

У нашим настојањима да пронађемо мирно решење за постојећу кризу не би требало да изгубимо из вида шири стратешки контекст европске безбедности и значај поштовања наших заједничких вредности и принципа. Улога ОЕБС-а у том погледу је и даље кључна, како као платформе за дијалог тако и као механизма стабилности. ОЕБС се доказао својим прошлогодишњим ангажовањем у Украјини упркос веома тешким околностима. Главна одговорност лежи на свима нама, 57 држава учесница, да направимо напредак у контексту процеса Хелсинки+40 и преточимо у позитивну агенду и опипљиве резултате у циљу јачања ОЕБС-а каквог замишљамо у будућности. Верујем да би Панел еминентних личности за европску безбедност са новим идејама био користан у том контексту.

Осврћући се на корене КЕБС/ОЕБС, имам намеру да говорим о снази и храбрости наших претходника, који су били у стању да обезбеде политичку вољу у време далеко дубљих подела, и да их претворе у наше садашње заједничке подухвате. У овом добу технологије и муњевитих комуникација када се ствари крећу далеко брже него што смо икада могли замислити пре четрдесет година, еволуирају и претње истим темпом. Наша је заједничка одговорност да се спречи да се постојеће тензије претворе у сукобе већих размера. Године нашег ангажовања у оквиру ове организације би требало такође да доведу до одређеног степена зрелости у нашем дијалогу. Обнављање поверења међу државама чланицама, уз поштовање принципа и преузимање обавеза, налази се у срцу наше безбедности и сарадње, што би требало да представља битне елементе нашег заједничког подухвата. председавање разматра могућност обележавања четрдесете годишњице Завршног акта из Хелсинкија на лето одржавањем неформалног скупа на високом нивоу управо у месту његовог настајања и благовремено ћемо вас обавестити о развоју догађаја у том смислу.

Иако је прошло седамдесет година од краја Другог светског рата и победе над нацизмом, екстремне идеје и злочини из мржње и даље нису нестали. Наша је дужност и обавеза да непрестано указујемо на универзалне вредности као што су људска права, толеранција и недискриминација, као и важност дијалога, јачање поверења, солидарности и сарадња у суочавању са савременим изазовима. Придружујем се снажном гласу бројних светских лидера који су устали чврсто у одбрану тих универзалних вредности човечанства.

Ангажман Србије у оквиру КЕБС/ОЕБС је дугогодишњи и датира од његових самих почетака. У то време, Југославија је била не само међу државама оснивачима КЕБС, већ је била и један од најактивнијих и најистакнутијих чланова. Као што се вероватно сви сећате, први састанак континуитета КЕБС одржан је у Београду 1977. и 1978. године. Ове године ћемо у децембру, након скоро четрдесет година, поново у нашој престоници Београду бити домаћини високог састанка ОЕБС и радујем се што ћу моћи да вас дочекам том приликом.

Надам се да ће моје речи наићи на широку подршку за овим столом и да ћемо на крају 2015. године бити у могућности да креирамо позитивну агенду као искорак у будућност мира и безбедности у Европи.

Хвала на пажњи."